

Naisten käsissä

Tavallisille kansalaisille jätehuolto ja kierrätys näyttäytyvät lähinnä kuljetusliikkeiden miehisissä autonkuljettajissa. Monen jätehuoltoyhtiön johdossa on kuitenkin nainen, ja yhä useammin yhtiöiden muitakin tehtäviä hoitavat naiset.

Teija Horppu

Koottua tietoa jätehuolto- ja kierrätysalalla työskentelevien naisten määrästä ei ole. Sekä alan toimijat että työntekijät ovat järjestäytyneet useisiin eri liittoihin ja järjestöihin, ja alalle päädytään monta eri koulutusväylää pitkin. Niinpä naisten määrää koskevat tiedot ovat hajallaan ja luotettavimmillaankin vain suuntaa-antavia arvioita.

Tampereella pidettyjen jätehuoltopäivien noin 300 osanottajasta arviolta kolmannes oli naisia. Myös saatavilla olevat muut luvut tukevat käsitystä, että alalla työskentelee runsaasti naisia.

Kuntien jätelaitoksia ja alueellisia jätehuolto-yhtiöitä edustavan Jätelaitosyhdistyksen otanta vuodelta 2005 kertoo, että alan noin 800 työntekijästä reilut 40 prosenttia (reilut 300) olisi naisia. Jätelaitosyhdistyksen suunnittelijan **Heli Launto-Kohon** mukaan naisia työskentelee erityisesti jäteneuvojina ja viestintätehtävissä, mutta yhä enenevässä määrin myös kentällä. Naisia on myös korkeilla paikoilla: esimerkiksi Päijät-Hämeen Jätehuollon, Jämsän Seudun Jätehuollon, Porin Jätehuollon, Botniasoskin, Klaara PSS:n ja Kouvolan Seudun Kuntayhtymän jätehuollon johdossa on nainen.

Vahva asema yrityksissä

Ympäristöyritysten liitossa naisten kiinnostus alaa kohtaan näkyy konkreettisesti. Liiton johdossa on nainen, ja viime kesänä haussa ollut ympäristöasiantuntijan tehtävä kiinnosti nimenomaan naisia.

”Tehtävää haki 129 henkilöä, joista kaksi kolmannelta oli naisia. Haastatteluun valit-

Päijät-Hämeen Jätehuollon toimitusjohtaja Tuula Honkanen (toinen oik.) pelkää yhtiön henkilöityvän liikaa häneen, vaikka hän itse haluaa delegoida asioita muun muassa palveluesimies Katja Rehulalle (vas.), palvelupäällikkö Päivi Rahkoselle ja käsittelypäällikkö Leena Seppälälle.

tujen kuuden hakijan kärkijoukkoon sijoittui vain yksi mies”, kertoo liiton toimitusjohtaja **Katri Penttinen**.

Liiton jäsenyrityksissä naisia toimii sekä toimitusjohtajana että aluepäällikkötason ja viestinnän tehtävissä. Muun muassa Uusio-materiaalit Lahdessa, Haapaveden Jätehuolto Martinmäki, Lohjan Puhtaanapito ja Varsinais-Suomen Jätehuolto ovat yrityksiä, joiden johdossa on nainen.

Koulutus kiinnostaa

Monen naisen tie jätelalle käy ympäristöinsinöörikoulutuksen kautta. Tähän mennessä Suomessa valmistuneista noin 1 200 ympäristötekniikan insinööristä naisia on 52 prosenttia eli hieman yli 600. Vuonna 2005 valmistuneista peräti 71 prosenttia oli naisia. Ympäristötekniikan insinööriopiskelijoista vuonna 2005 naisia oli 57 prosenttia.

Insinööriliiton jäsenenä on noin 600 ympäristöpuolelta valmistunutta insinööriä, joista naisia on lähes 400 ja miehiä reilut 200. Alan opiskelijajäsenistä yli 300 on naisia ja vain reilut 100 miehiä.

Myös Ympäristöasiantuntijoiden keskusliiton jäsenenä olevista ympäristötieteitä ja ympäristönsuojelutiedettä opiskelleista ja opiskelevista valtaosa on naisia: tutkinnon suorittaneista naisia on 204 ja miehiä 50, opiskelijajäsenistä naisia 95 ja miehiä 19.

Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy:n pitkäaikainen toimitusjohtaja **Tuula Honkanen** on pieni, hento nainen. Ulkomuodon ei pidä kuitenkaan antaa hämätä: alan piireissä Honkasta pidetään rautaisen ammattitaitoisena johtajana.

Myös Tuula Honkanen itse myöntää, että yhtiön eteneminen hyötykäytön valtakunnalliseen eturintamaan on suurelta osin tulosta hänen omasta tavoitteenasettelustaan. Puoleikkilään hän kuitenkin mieltii, olisivatko jotkut asiat menneet läpi helpommin, jos hän olisi iso, raamikas mies.

”Kun en ole toiminut tällä alalla miehenä, en tiedä, onko siitä ollut etua vai haittaa, että olen nainen. En vaivaa asialla mieltäni. Jos tiedän ja osaan jonkin asian, on toisten ongelma, elleivät he sitä usko”, hän sanoo.

Tietokoneen näytön alalaitaan teipattu teksti ”Johtajan tehtävä on hyödyntää muiden viisaus” muistuttaa toimitusjohtaja Tuula Honkasta delegoinnin tärkeydestä.

Juha Toivonen

■ ”Haasteelliselta alalta löytyy mielenkiintoinen siivu kaikille”

Päijät-Hämeen Jätehuollon alkutaipaleella Tuula Honkanen oli yhtiön lähes ainoa nainen. Osaamisen tason nousun myötä naisten määrä on kasvanut, ja nykyisin myös käsittelypäällikkö, palvelupäällikkö ja palveluesimies ovat naisia. Lisäksi naisia toimii muun muassa neuvonta- ja viestintätehtävissä. Yhtiön kotisivuilla nimellä esitellyistä 15 työntekijästä peräti yhdeksän on naisia.

Tuula Honkanen on koulutukseltaan maatalous-metsätieteiden maisteri. Pääaineensa ympäristönsuojelun lisäksi hän on opiskellut muun muassa limnologiaa.

Päivittäisessä työssään hän painii talouden haasteiden kanssa, Suomessa kun jätehuollosta ei ole totuttu maksamaan mitään. Johtamisessa hän pitää haasteena organisaation tehokasta käyttöä ja toimintakyvyn ylläpitoa.

”Olen tyytyväinen ja onnellinen Päijät-Hämeen Jätehuollon kehityksestä. Ilmeisesti olen onnistunut luomaan hyvän fiiliksen, joka on mahdollistanut tämän. Varmaan yhtiö olisi erilainen, jos sitä olisi johtanut joku muu.”

Akat eivät pompota

Jätehuoltoalan Grand Old Lady, Kuntaliiton yhdyskunta, tekniikka ja ympäristö -toimialan eri tehtävissä jo yli 30 vuotta toiminut ympäristöinsinööri **Seija Paajanen** arvioi, ettei jätehuoltoalalla naiseus ole tärkeää, vaan naiset ovat samalla viivalla miesten kanssa. Yhden kerran Paajaselle on kuitenkin ollut naiseudesta selvää etua.

”Kun olin valmistunut tie- ja vesirakennusinsinööriksi, hain Lohjan kunnan suunnittelu- ja toimistoinsinöörin paikkaa. Edeltäjäni oli ollut mies, joka oli pyrkinyt urallaan eteenpäin ja oli siksi pysynyt työpaikassa vain vähän aikaa. Hänen jälkeensä virkaan haluttiin nainen, koska naisen uskottiin pysyvän samassa paikassa pidempään.”

Seija Paajanen oli aikanaan harvinaisuus miehisellä alalla, ja monen tuttavien mielestä sairaanhoitajan ammatti olisikin ollut sopi-

vampi valinta. ”Naiskammoon” Seija Paajanen muistaa törmänneensä yhden kerran ollessaan työharjoittelussa silloisella TVH:lla.

”Eräs mies sanoi, että häntä eivät ole akat aiemminkaan pompottaneet, eivätkä pomotta nytkään.”

Enää ei naiskammoon törmää, ja ajoittain kuulemansa tyttötylyn Seija Paajanen, 60, ottaa imarteluna. Jätehuoltoalaa hän suosittelais naisille mitä lämpimimmin.

”Tämä on ihmisläheinen, mutta kehittyvä ala, joka muuttuu ja tarjoaa haasteita niin, että hyvä kun vauhdissa pysyy. Jätehuollosta löytyy kaikille oma mielenkiintoinen siivunsa!”

Työtä isän jalanjäljissä

Uusiomateriaalit Oy:n toimitusjohtaja **Lea Kuitunen** hakeutui kaupalliseen koulutukseen ja perheensä omistamaan kierrätysyritykseen isänsä **Matti Kuitusen** toivomuksesta. Uskot-

Eeva-Liisa Hyytiäinen

Ympäristöinsinööri Seija Paajanen arvioi jätehuoltoalan kiinnostavan naisia ihmisläheisyytensä vuoksi. ”Naiset ovat kiinnostuneita ympäristöstä, sillä haluavat säilyttää ympäristön omille lapsilleen.”

Lea Kuitunen lukee naiseuden etuiksi, että yritysjohtajien joukossa nainen erottuu massasta. Tämä toteutui sananmukaisesti FinChi-keskuksen avajaisissa Shanghaissa viime syksynä.

Toimitusjohtaja Lea Kuitunen omistaa yhden kolmanneksen johtamastaan yrityksestä. Työn ohessa hän kuuluu Kemianteollisuus ry:n kauppapoliittiseen valiokuntaan ja Ympäristöyritysten liiton ympäristölogistiikka, hyötykäyttö ja uusio- raaka-ainetuotanto -työryhmään.

Teija Horppu

taisuuden saavuttaminen miehisellä alalla on vaatinut ja vaatii työtä: Vaikka Lea Kuitunen on johtanut Uusiomateriaaleja yli 15 vuotta, yhä edelleen jotkut luulevat toimitusjohtajaksi Matti Kuitusta. Shanghaissa sijaitsevan Finland-China Innovation Centerin (FinChi) avajaiskuissa Lea Kuitunen esiintyy perin juurin miehisessä seurassa.

”Kun on nainen, erottuu massasta”, Lea Kuitunen arvioi naiseuden etuja. Hänen käsityksensä mukaan naisellisesta energiasta voi olla muutakin hyötyä, kun sitä osaa käyttää sopivasti.

”Pitää kuitenkin olla tarkkana, ettei omalla käytöksellään tue vallalla olevia stereotyyppioita. Esimerkiksi Kiinan-matkalla pidin tärkeänä, etten ole milloinkaan myöhässä, jotta kukaan ei pääse sanomaan, että ’naisiahan saa aina odottaa.’”

Päivittäisen työnsä haasteisiin Lea Kuitunen lukee sekä uusien yritys-suhteiden luomisen että henkilöstön hyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehtimisen. Naisena hän on kiinnostunut myös yrityskuvasta.

”Haluan muuttaa hieman feminiinisemmäksi sitä kuvaa, jonka isä on antanut alasta ja yrityksestä. Samalla haluan kehittää yritystä omien visioiden suuntaan. Kymmenen vuoden kuluttua Uusiomateriaalit on kansainvälisesti arvostettu yritys, joka on keskittynyt muovien hyödyntämiseen ja muovituotteiden valmistamiseen ja jolla on useita toimipisteitä ja yhteistyökumppaneita Suomessa ja ulkomailla.”